

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 63/23

Λουξεμβούργο, 20 Απριλίου 2023

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-621/21 | Intervyuirasht organ na DAB pri MS
(Γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας)

Έγκλημα τιμής, αναγκαστικός γάμος και ενδοοικογενειακή βία: ο γενικός εισαγγελέας J. Richard de la Tour αποσαφηνίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μια υπήκοος τρίτης χώρας μπορεί να τύχει διεθνούς προστασίας

Σε γυναίκα που διατρέχει τον κίνδυνο να αποτελέσει θύμα τέτοιων πράξεων άπαξ και επιστρέψει στη χώρα καταγωγής της είναι δυνατόν να χορηγηθεί το καθεστώς πρόσφυγα βάσει της ιδιότητάς της ως μέλους «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας»

Η οδηγία 2011/95 σχετικά με τη διεθνή προστασία προβλέπει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση, αφενός, του καθεστώτος πρόσφυγα και, αφετέρου, επικουρικής προστασίας των οποίων μπορούν να τύχουν οι υπήκοοι τρίτων χωρών. Μεταξύ των λόγων που δύνανται να οδηγήσουν στη χορήγηση του **καθεστώτος πρόσφυγα** περιλαμβάνονται η δίωξη λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή ιδιότητας μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας. Στην οδηγία διευκρινίζεται επίσης ότι η **επικουρική προστασία** προβλέπεται για κάθε υπήκοο τρίτης χώρας που δεν πληροί τις προϋποθέσεις για να αναγνωρισθεί ως πρόσφυγας, αλλά σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν ουσιώδεις λόγοι να πιστεύεται ότι, εάν επιστρέψει στη χώρα της καταγωγής του, θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο να υποστεί σοβαρή βλάβη. Η σοβαρή βλάβη περιλαμβάνει τη θανατική ποινή, την εκτέλεση, τα βασανιστήρια ή την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση.

Το διοικητικό πρωτοδικείο Σόφιας διατηρεί αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα και ως προς το είδος της διεθνούς προστασίας που πρέπει να χορηγηθεί σε διαζευγμένη Τουρκάλα υπήκοο, κουρδικής καταγωγής και μουσουλμανικού (σουνιτικού) θρησκευματος, υπό το πρίσμα ιδίως της φύσεως των πράξεων βίας στις οποίες θα μπορούσε να εκτεθεί άπαξ και επιστρέψει στη χώρα καταγωγής της. Η εν λόγω γυναίκα εξαναγκάστηκε σε γάμο, κατόπιν δε πολυάριθμων περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας και απειλών εις βάρος της, τόσο από τον σύζυγό της όσο και από τη βιολογική της οικογένεια και την οικογένεια του συζύγου της, αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη συζυγική εστία. Συνήψε θρησκευτικό γάμο με άλλον άνδρα το 2017, έναν χρόνο πριν την έκδοση του διαζυγίου από τον πρώτο της σύζυγο. Επί του παρόντος βρίσκεται στη Βουλγαρία και υποστηρίζει ενώπιον των αρμοδίων αρχών ότι φοβάται για τη ζωή της σε περίπτωση που υποχρεωθεί να επιστρέψει στην Τουρκία.

Καταρχάς, ο γενικός εισαγγελέας J. Richard de la Tour εξετάζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες υπήκοος τρίτης χώρας η οποία διατρέχει τον κίνδυνο να αποτελέσει θύμα εγκλήματος τιμής ή αναγκαστικού γάμου καθώς και να εκτεθεί σε πράξεις ενδοοικογενειακής βίας άπαξ και επιστρέψει στη χώρα καταγωγής της μπορεί **να υπαχθεί στο καθεστώς πρόσφυγα βάσει της ιδιότητάς της ως μέλους «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας»**. Υπενθυμίζει ότι η οδηγία σχετικά με τη διεθνή προστασία προβλέπει δύο σωρευτικές προϋποθέσεις. Πρώτον, τα μέλη της «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας» πρέπει να έχουν κοινά εγγενή χαρακτηριστικά ή κοινό ιστορικό παρελθόν το οποίο δεν μπορεί να μεταβληθεί. Ο γενικός εισαγγελέας παραπέμπει επ' αυτού στις διατάξεις της οδηγίας

2011/95¹, οι οποίες διευκρινίζουν ότι οι πτυχές που συνδέονται με το φύλο, συμπεριλαμβανομένης της ταυτότητας του φύλου, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον καθορισμό της ιδιότητας μέλους «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας». Δεύτερον, η εν λόγω ομάδα πρέπει να έχει ιδιαίτερη ταυτότητα στην τρίτη χώρα, υπό την έννοια ότι γίνεται αντιληπτή ως διαφορετική ομάδα από τον περιβάλλοντα κοινωνικό χώρο.

Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, ο γενικός εισαγγελέας παρατηρεί ότι το φύλο της γυναίκας περί της οποίας πρόκειται εν προκειμένω μπορεί να συνδεθεί με ένα εγγενές χαρακτηριστικό –ήτοι το βιολογικό της φύλο– «το οποίο δεν μπορεί να μεταβληθεί», κατά την έννοια της οδηγίας. Όσον αφορά τη δεύτερη προϋπόθεση, ο γενικός εισαγγελέας διευκρινίζει ότι το φύλο αποτελεί κοινωνιολογική έννοια η οποία χρησιμοποιείται κατά τρόπον ώστε να λαμβάνονται υπόψη, πέραν του βιολογικού φύλου, οι αξίες και οι παραστάσεις που συνδέονται με αυτό. Συνεπώς, το φύλο είναι μια έννοια που καταδεικνύει ότι οι σχέσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών, σε μια δεδομένη κοινωνία, καθώς και οι ανισότητες που μπορούν να προκύψουν από αυτές τις σχέσεις λόγω των ρόλων που ανατίθενται σε άνδρες και γυναίκες επί τη βάση βιολογικών διαφορών, δημιουργούνται και διαμορφώνονται από τις κοινωνίες και μπορούν, ως εκ τούτου, να εξελιχθούν διαφορετικά με την πάροδο του χρόνου και ανάλογα με τις κοινωνίες και τις κοινότητες. Επομένως, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι οι γυναίκες, απλώς και μόνο λόγω της ιδιότητάς τους αυτής, αποτελούν παράδειγμα κοινωνικού συνόλου προσδιοριζόμενου από εγγενή και αμετάβλητα χαρακτηριστικά τα οποία ενδέχεται να γίνονται αντιληπτά με διαφορετικό τρόπο από την κοινωνία, ανάλογα με τη χώρα καταγωγής, τούτο δε λόγω των κοινωνικών, νομικών ή θρησκευτικών κανόνων της χώρας καταγωγής ή των εθίμων της κοινότητας στην οποία ανήκουν οι γυναίκες. Ο γενικός εισαγγελέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η αρμόδια εθνική αρχή δύναται να κρίνει ότι η γυναίκα που ζητεί εν προκειμένω διεθνή προστασία **είναι, λόγω του φύλου της, μέλος «ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας»**, διότι σε περίπτωση επιστροφής της θα εκτίθετο στον κίνδυνο να υποστεί, στη χώρα καταγωγής της, σοβαρές πράξεις συζυγικής βίας που παραδοσιακά διαπράττονται σε ορισμένες κοινότητες.

Ο γενικός εισαγγελέας διευκρινίζει επίσης ότι οι πράξεις δίωξης στις οποίες ενδέχεται να εκτεθεί η εν λόγω γυναίκα στη χώρα καταγωγής της μπορούν να ληφθούν υπόψη προκειμένου να καθοριστεί η ιδιαίτερη ταυτότητα μιας ομάδας στη χώρα αυτή. Η φύση των πράξεων δίωξης, υπό την έννοια ότι πρόκειται για πράξεις που στρέφονται κατά συγκεκριμένων θυμάτων, αποτελεί στοιχείο που επιβεβαιώνει την «ιδιαίτερη ταυτότητα» μιας «κοινωνικής ομάδας». Η οδηγία² μνημονεύει πράξεις που είναι ιδιαιτέρως αντιπροσωπευτικές των πράξεων έμφυλης βίας, καθόσον στρέφονται κατά προσώπου λόγω του φύλου του ή της ταυτότητάς του ή επηρεάζουν κατά τρόπο δυσανάλογο πρόσωπα ειδικώς του ενός φύλου. Όσον αφορά τις πράξεις ενδοοικογενειακής βίας, αυτές μπορούν να συνίστανται σε πράξεις πολύ μεγάλης σοβαρότητας και σε επαναλαμβανόμενες βιαιοπραγίες που ενδέχεται να οδηγήσουν σε σοβαρή προσβολή των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων.

Στη συνέχεια, ο γενικός εισαγγελέας J. Richard de la Tour διευκρινίζει ότι, εφόσον πρόκειται για πράξεις δίωξης εκ μέρους μη κρατικού υπεύθυνου δίωξης, πρέπει να εξακριβωθεί αν η χώρα καταγωγής έχει την ικανότητα και τη βούληση να διασφαλίσει αποτελεσματική προστασία έναντι των πράξεων αυτών. **Η αρμόδια εθνική αρχή** οφείλει να προβεί σε εμπεριστατωμένη αξιολόγηση, επί εξατομικευμένης βάσεως, της αιτήσεως για την παροχή διεθνούς προστασίας. Οφείλει να συνεκτιμήσει όλα τα συναφή στοιχεία που σχετίζονται με τη χώρα καταγωγής και, μεταξύ άλλων, τους νόμους και τους κανονισμούς της χώρας αυτής καθώς και τον τρόπο εφαρμογής τους. Κατόπιν της αξιολόγησης αυτής, η αρμόδια αρχή **υποχρεούται να διαπιστώσει εάν υφίσταται αιτιώδης συνάφεια μεταξύ, αφενός, των λόγων στους οποίους στηρίζονται οι πράξεις βίας, ήτοι της ιδιότητας της ενδιαφερομένης ως μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, και, αφετέρου, της έλλειψης προστασίας εκ μέρους των αρχών της χώρας καταγωγής.**

¹ Άρθρο 10, παράγραφος 1, στοιχείο δ', δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2011/95/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (ΕΕ 2011, L 337, σ. 9).

² Αιτιολογική σκέψη 30 της οδηγίας 2011/95.

Τέλος, όσον αφορά τη χορήγηση επικουρικής προστασίας, ο γενικός εισαγγελέας εκτιμά ότι, εφόσον η αρμόδια εθνική αρχή διαπιστώσει ότι σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής της **η γυναίκα διατρέχει τον κίνδυνο να εκτελεστεί στο όνομα της τιμής της οικογένειάς της ή της κοινότητάς της ή να υποστεί βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία που απορρέουν, μεταξύ άλλων, από πράξεις ενδοοικογενειακής βίας**, η εν λόγω αρχή υποχρεούται να χαρακτηρίσει τις πράξεις αυτές ως «σοβαρή βλάβη» κατά την έννοια της οδηγίας σχετικά με τη διεθνή προστασία. Υπό τις συνθήκες αυτές, η ενδιαφερομένη μπορεί να υπαχθεί στο καθεστώς επικουρικής προστασίας.

Προκειμένου να κρίνει αν είναι βάσιμος ο κίνδυνος αυτός, η αρμόδια εθνική αρχή υποχρεούται να διαπιστώσει αν οι αρχές του τρίτου κράτους ή των ομάδων ή των οργανώσεων που το ελέγχουν παρέχουν προστασία έναντι αυτής της σοβαρής βλάβης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προδικαστική παραπομπή παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, να υποβάλουν στο Δικαστήριο ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους.

Επικοινωνία: Ευαγγελία Λύκου ☎ (+352) 4303 2077

Στιγμιότυπα από την ανάπτυξη των προτάσεων διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎(+32) 2 2964106

Μείνετε συνδεδεμένοι!

